

การสร้างสรรค์พิณผู้ไทยจากวัสดุเหลือใช้ บ้านกุดหว้า ตำบลกุดหว้า อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

นพพณ กุลนสัติยร, จิรประภา วงศ์สวัสดิ์, ประภาพร คำจันทิก

สาขาวิชานวัตกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

Creation of “Pin Phu-Tai” from waste materials at Ban Kud Wa, Kud Wah Subdistrict, Kuchinarai District Kalasin Province

Noppaton Kulnasatian, Jiraprapa Wongsawat, Prapaporn Khamjunthuek

Innovation for Local Development Program, Faculty of Liberal Arts, Kalasin University

Article Info : Research Articles

Article History : Received 1 December 2021

: Revised 21 December 2021

: Accepted 4 January 2022

Corresponding Author : Noppaton Kulnasatian

E-mail Address : phoneling108@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความเรื่องการสร้างสรรค์พิณผู้ไทยจากวัสดุเหลือใช้บ้านกุดหว้า ตำบลกุดหว้า อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นงานวิจัยแบบผสมผสาน เพื่อศึกษาสภาพปราชญ์ชาวบ้านด้านดนตรีผู้ไทย โดยใช้เครื่องมือการวิจัยประเภทแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง กลุ่มเป้าหมายผู้รู้ (Key Informants) จำนวน 1 คน และผู้เกี่ยวข้อง (General Informants) จำนวน 2 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง และผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) เป็นปราชญ์ชาวบ้านได้มาโดยการเลือกแบบสโนว์บอลล์ (Snowball sampling) และเพื่อศึกษาการสร้างสรรค์พิณผู้ไทยจากวัสดุเหลือใช้โดยใช้เครื่องมือการวิจัยประเภทแบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง กำหนดกลุ่มเป้าหมายผู้รู้ (Key Informants) จำนวน 1 คน ผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) จำนวน 1 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง และเครื่องมือการวิจัยประเภทแบบประเมินโดยใช้มาตราประมาณค่า (Rating Scale) กำหนดกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้เกี่ยวข้องด้านการทำพิณผู้ไทย จำนวน 3 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปราชญ์ชาวบ้าน ในด้านประวัติปราชญ์ชาวบ้านที่เล่นพิณเป็นเพศชายและเป็นชาติพันธุ์ผู้ไทยร้อยละ 100 และปราชญ์ชาวบ้านที่ได้รับการยกย่องมีอายุเฉลี่ย 52.4 ปี ส่วนด้านการเรียนรู้ดนตรีผู้ไทยพบว่าปราชญ์ชาวบ้านส่วนใหญ่เริ่มเรียนดนตรีผู้ไทยตั้งแต่อายุ 14 ปี โดยครูผู้สอนเป็นคนในชุมชน สำหรับด้านความเชี่ยวชาญดนตรีผู้ไทยพบว่าเครื่องดนตรีที่ปราชญ์ชาวบ้านเชี่ยวชาญที่สุดคือพิณ โดยเฉพาะลายลำผู้ไทย และในด้านการถ่ายทอดดนตรีผู้ไทยพบว่าปราชญ์ยังคงถ่ายทอดดนตรีผู้ไทยให้แก่ลูกศิษย์ ส่วนผลการวิจัยในการสร้างสรรค์พิณผู้ไทยจากวัสดุเหลือใช้ พบว่ามีการสร้างสรรค์พิณจากวัสดุเหลือใช้ จำนวน 5 ตัว โดยมีลักษณะทางกายภาพที่เหมือนกันดังนี้ คอพิณ หัวพิณ และหย่องพิณทำมาจากไม้ประดู่ ลูกบิดพิณใช้ลูกบิดกีตาร์ ขั่นแบ่งเสียง (Fret harp) พินทำจากซีกไม้ไผ่แบน สายพิณใช้สายกีตาร์ ส่วนลักษณะทางกายภาพที่แตกต่างคือส่วนของเต้าพิณ โดยเต้าพิณทำมาจากกระป๋องสังกะสีรูปทรงสี่เหลี่ยม กระป๋องทินเนอร์รูปทรงสี่เหลี่ยม กระป๋องสังกะสีรูปทรงกลม กระป๋องสังกะสี

รูปทรงกลมโดยมีแผ่นไม้ปิดส่วนหลังของกระป๋อง และทำมาจากไม้ไผ่มีรูปทรงกระบอก ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่าพิณสร้างสรรค์จากวัสดุเหลือใช้ทั้ง 5 ตัวมีค่าเฉลี่ย 4.123 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) 0.464 แสดงว่าการสร้างสรรค์พิณจากวัสดุเหลือใช้มีค่าประเมินอยู่ในระดับมาก สามารถนำไปใช้เล่น และถ่ายทอดสู่เด็กและเยาวชนต่อไปได้

คำสำคัญ : พิณผู้ไทย การสร้างสรรค์ วัสดุเหลือใช้

Abstract

The article entitled The Creation of a Pin Phu-Tai from Waste Materials in Ban Kud Wa Community, Kud Wa Sub-district, Kuchinarai District. Kalasin Province is mixed research that focused on studying the status of Thai folk music scholars using structured questionnaires as research tools. The target group consists of one key informant, two general informants, and three casual informants. The key informant and the general informants were selected through the purposive sampling method, and the casual informants were selected through the snowball sampling method. The research aimed to study the creation of Pin Phu-tai from waste materials by using the structured interview tool for the general informant and the casual informants. The rating scale was used with three people related to the creation of Pin Phu-tai chosen by the purposive sampling method.

The research result revealed that in terms of the status of the village scholars, historically, the village scholars were one hundred percent male and of Phu-tai ethnicity. Most revered scholars have an average age of 52.4 years old. As for musical knowledge, most village scholars started learning Thai music at the age of 14 years old by the teachers within the community. For their expertise on Thai musical instruments, it was found that the musical instrument that the scholars are most skilled in is Pin, especially the Lai Lam Phu-tai. The study also revealed that the scholars still passed on the Phu-tai music to their students. The research entitled The Creation of a Pin Phu-Tai from Waste Materials showed that five Pins was built from waste materials with the same characteristics: the neck, the headstock, and the bridge were made from padouk wood; guitar tuners were used as the Pin tuners; the frets were made from thin bamboos, and guitar strings were used as strings. The different characteristics were the body of the Pin, which was made from a square zinc box, square thinner box, circular zinc box, circular zinc box with wood on the back of the box, and cylinder bamboo wood. The evaluation from the experts showed that the creation of the five Pins from waste materials had an average of 4.123 and a standard deviation (S.D) of 0.464. In conclusion, the evaluation of the Pins created from used materials received a high rating and can be played and passed on to the next generation.

Keywords : Pin Phu-tai Creation Waste materials

บทนำ

ชาติพันธุ์ผู้ไทยส่วนใหญ่จะอพยพลงมายู่ทางเหนือของเวียดนาม บริเวณดินแดนที่เรียกว่า “สิบสองจุไทย” ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ปรากฏส่วนมากในแขวงคำม่วน แขวงสะหวันนะเขต แขวงบอลิคำไซ ได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานในเขตประเทศไทยเป็นเวลานาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบทั้งในแอ่งสกลนครและแอ่งโคราชโดยมีหลายกลุ่มย่อยทั้งผู้ไทยวัง ผู้ไทยกะป่อง ผู้ไทยกะตาก และผู้ไทยกระแตบ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ออนไลน์)

ในการอพยพของชาวผู้ไทยเข้าสู่ประเทศไทย มี 3 ระลอกใหญ่คือระลอกที่ 1 สมัยธนบุรี ระหว่าง พ.ศ. 2321-2322 เมื่อกองทัพไทยซึ่งมีเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก (รัชกาลที่ 1) กับเจ้าพระยาสุรสีห์(บุญมา) ได้นำกองทัพไทยสองหมื่นคนตีหัวเมืองลาวตั้งแต่จำปาสักถึงเวียงจันทน์ แม่ทัพไทยได้ให้กองทัพหลวงพระบางไปตีเมืองทันต์ เมืองมวย ซึ่งเป็นเมืองของชาวผู้ไทยดำได้ทั้งสองเมืองแล้วกวาดต้อนชาวผู้ไทยดำ (ลาวทรงดำ) เป็นจำนวนมากมาตั้งถิ่นฐานที่เมืองเพชรบุรี ส่วนระลอกที่ 2 สมัยรัตนโกสินทร์ ใน พ.ศ.2335 กองทัพเวียงจันทน์ตีหลวงพระบางแตกและจับกษัตริย์หลวงพระบางส่งกรุงเทพฯ ใน พ.ศ.2335-2338 กองทัพเวียงจันทน์ได้ตีเมืองแกลง และเมืองพวน ซึ่งแข็งข้อต่อเวียงจันทน์ กวาดต้อนชาวผู้ไทยดำ ลาวพวนเป็นเชลยส่งมากรุงเทพฯ รัชกาลที่ 1 ทรงมีรับสั่งให้ชาวผู้ไทยดำไปตั้งถิ่นฐานที่เพชรบุรี และระลอกที่ 3 สมัยรัชกาลที่ 3 เป็นการอพยพประชากรครั้งใหญ่ที่สุดจากฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงเข้ามาอยู่ในประเทศไทย สาเหตุเกิด

จากกบฏเจ้าอนุวงศ์ใน พ.ศ. 2369-2371 ประชากรในดินแดนลาวที่ถูกไทยกวาดต้อนมาอยู่ในประเทศไทยจะมีทั้ง ผู้ไทย กะเลิง โข่ ญ้อ แสก โย้ย และข่า ซึ่งส่วนใหญ่จะถูกกวาดต้อนมาไว้ในภาคอีสานรวมทั้งชาวผู้ไทย ชาวผู้ไทยที่ถูกกวาดต้อนและอพยพมาในระลอกที่ 3 จะแยกเป็น 8 กลุ่มประกอบด้วย(สุมิตร ปิติพัฒน์ และเสมอชัย พูลสุวรรณ, 2542) กลุ่มที่ 1 แรกเป็นผู้ไทยจากเมืองวัง มาตั้งถิ่นฐานที่อำเภอสหสขันธ์ และอำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

กลุ่มที่ 2 เป็นผู้ไทยจากเมืองวัง กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีประชากรมาตั้งถิ่นฐานมากที่สุด มาตั้งถิ่นฐานที่อำเภอกุฉินารายณ์ อำเภอนาคู และอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

กลุ่มที่ 3 เป็นผู้ไทยจากเมืองวัง มาตั้งถิ่นฐานที่เมืองพรรณานิคม อำเภอเมือง อำเภอพังโคน อำเภอบ้านม่วง อำเภอดอนนาหว้า อำเภอกุสุมาลย์ อำเภอสว่างแดนดิน อำเภอกุดบาก และอำเภอวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร

กลุ่มที่ 4 เป็นผู้ไทยจากเมืองวัง และเมืองคำอ้อ มาตั้งถิ่นฐานที่อำเภอหนองสูง และอำเภอดงเจริญ จังหวัดมุกดาหาร

กลุ่มที่ 5 เป็นผู้ไทยจากเมืองวัง มาตั้งถิ่นฐานที่อำเภอเรณูนคร อำเภอนาแก อำเภอธาตุพนม อำเภอศรีสงคราม และอำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

กลุ่มที่ 6 เป็นผู้ไทยจากเมืองตะโปน มาตั้งถิ่นฐานอำเภอสอนานิคม และอำเภอขามเฒ่า จังหวัดอำนาจเจริญ

กลุ่มที่ 7 เป็นชาวผู้ไทยจากเมืองตะโปน มาตั้งถิ่นฐานที่อำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร

กลุ่มที่ 8 เป็นชาวผู้ไทยเมืองกะปอง มาตั้งถิ่นฐานที่อำเภวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร

สุเทพ ไชยพันธุ์ (2556) กล่าวว่าในจังหวัดกาฬสินธุ์พบกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทยกระจายในหลายพื้นที่โดยมีกลุ่มที่หนาแน่นประกอบด้วย 4 กลุ่มดังนี้

กลุ่ม 1 กลุ่มผู้ไทยเมืองกุสินารายณ์ ผู้ไทยกลุ่มนี้อพยพตั้งในสมัยรัชกาลที่ 3 เมื่อ พ.ศ. 2387 พลเมืองเป็นชาวผู้ไทยที่อพยพมาจากเมืองวัง จำนวน 3,443 คน ไปตั้งอยู่บ้านกุสินารายณ์ ตั้งให้ราชวงศ์เมืองวังเป็น พระธิเบศร์วงษา ปัจจุบันกระจายในท้องที่อำเภอ กุสินารายณ์ อำเภอเขาวง และอำเภอห้วยผึ้ง

กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้ไทยเมืองภูแล่นช้าง กลุ่มผู้ไทยเมืองภูแล่นช้าง กลุ่มนี้อพยพมาจากเมืองวัง เรียกผู้ไทยวัง ซึ่งส่วนมากอพยพมาจากคุ้มบ้านนายมะขตเมืองวัง เป็นการอพยพมาเองไม่ได้ถูกกวาดต้อนแต่อย่างใด อพยพมาตั้งแต่ พ.ศ. 2369 ปัจจุบันกระจายในท้องที่อำเภอนาคู

กลุ่ม 3 กลุ่มผู้ไทยคำม่วง กลุ่มผู้ไทยคำม่วง เป็นผู้ไทยเมืองวัง ถูกกวาดต้อนให้มาตั้งถิ่นฐานในท้องที่เมือง สหัสขันธ์เดิม ก่อนจะกระจายปัจจุบันอยู่ในท้องที่อำเภอสหัสขันธ์ อำเภอคำม่วง และอำเภอสามชัย

กลุ่มที่ 4 กลุ่มผู้ไทยเมืองแขงบาดาล กลุ่มผู้ไทยเมืองแขงบาดาล อพยพครอบครัวที่เข้ามาสามภักดิ์ สมัยรัชกาลที่ 3 ก็โปรดเกล้าฯ ให้ตั้งบ้านเรือนอยู่ร่วมกับชาติพันธุ์ไทยผู้อยู่ ปัจจุบันอยู่ในท้องที่อำเภอสมเด็จ

ชุมชนผู้ไทยบ้านกุดหว้า ตำบลกุดหว้า อำเภอกุสินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ นั้นเป็นผู้ไทยที่อพยพมาจากบ้านนาเกาะเตบ ที่ตั้งอยู่ระหว่างเมืองบกกับเมืองวัง เมื่อเกิดการอพยพครั้งใหญ่ของชาวผู้ไทยเมืองบกเมืองวัง ขวานากะเตบ 60 ครอบครัวได้อพยพหนีสงครามมากับชาวผู้ไทยเมืองบกเมืองวังด้วย จนมาอาศัยร่วมกับชาวผู้ไทยกลุ่มใหญ่ที่เมืองกุสินารายณ์ ซึ่งตั้งบ้านเรือนกระจายกันอยู่หลายแห่ง เช่น บังเหือก บังทราย วังน้ำเย็น ตาดโตน ตะเปอะวังพัน และหนองแสง ตามมุขปาฐะกล่าวถึงบ่าวโง้ง บ่าวโตน และบ่าวเต้ง น้องเล็ก มีอาชีพล่าสัตว์ป่าเพื่อเป็นอาหาร ได้เที่ยวออกล่าเนื้อเป็นประจำในภูผาผึ้ง ภูมะตูม และภูผาโง เมื่อได้มาเห็นภูมิประเทศบริเวณคำหว้าซึ่งเป็นป่าไม้สูงหนาทึบ มีสัตว์ชุกชุม มีน้ำซึ่งเป็นแหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะที่คำหว้ามีต้นหว้าใหญ่ มีน้ำพุไหลออกจากโคนต้นมิได้ขาด จึงพากันเคลื่อนย้ายญาติพี่น้องมาตั้งถิ่นอยู่ที่คำหว้า ในวันอังคารขึ้น 13 ค่ำ เดือน 4 ปีมะเส็ง พ.ศ. 2399 มีชื่อว่า บ้านคำหว้า ในระยะต่อมา มีชาวผู้ไทยอพยพเพิ่มมากขึ้น โดยรวมเป็นเครือญาติในหมู่บ้านรวม 19 เครือญาติ (เคนสิงห์ รองไชย, 2542)

ปัจจุบันตำบลกุดหว้ามีเนื้อที่ประมาณ 102 ตารางกิโลเมตร หรือ 63,750 ไร่ ในด้านการศึกษาบ้านกุดหว้าเริ่มมีการเรียนการสอนในระบบโรงเรียนเมื่อปี พ.ศ. 2465 ประกอบด้วย โรงเรียนศรีกุดหว้าเรืองเวทย์ โรงเรียนกุดหว้าวิทยา และโรงเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเป็นการให้การศึกษาแก่เด็กวัยก่อนประถมศึกษาอีก 2 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกุดหว้า ตั้งอยู่ที่คุ้มศูนย์พัฒนาหมู่ที่ 8 และศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ตั้งอยู่วัดกกตองกุดหว้า บ้านกุดหว้ายังมีประเพณีเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญคือบุญข้าวประดับดิน เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้กับผู้ล่วงลับไปแล้ว ใน

วันแรม 13-14 ค่ำเดือน 9 ของทุกปี และบุญบั้งไฟ ตะไลล้านเป็นการสืบทอดภูมิปัญญาโบราณอีสาน ดั้งเดิมยังเสริมด้วยภูมิปัญญาของท้องถิ่นจัดขึ้นเดือน พฤษภาคม ของทุกปี นอกจากประเพณีที่สำคัญแล้ว และยังมีกิจกรรมทางสังคมของชาวบ้านที่สร้างอาชีพ เสริมมีทั้งหมด 10 กลุ่ม (นารี ศรีกำพล, สัมภาษณ์, 2 มกราคม 2564) จากประวัติข้างต้นจะพบว่าชุมชนกุดหว้าเป็นชุมชนผู้ไทยขนาดใหญ่ที่สำคัญแห่งหนึ่งของ จังหวัดกาฬสินธุ์ที่ยังคงรักษามรดกภูมิปัญญาทาง วัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรมของบรรพบุรุษเอาไว้ ไม่ให้สูญหาย รวมทั้งเครื่องดนตรีประเภทพิณ แต่ใน ปัจจุบันพิณยังเป็นที่ยืนของชาวผู้ไทยบ้านกุดหว้า ซึ่ง ในส่วนปัญหาพิณดั้งเดิมและพิณประยุกต์มีราคาสูง ทั้งนี้ยังไม่มีมีการถ่ายทอดการเล่นดนตรีพิณสู่เด็กและ เยาวชน จะทำให้มรดกภูมิปัญญาด้านดนตรีแขนงนี้สูญ หายไปจากชุมชน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการ สร้างสรรค์พิณผู้ไทยจากวัสดุเหลือใช้ซึ่งจะทำให้พิณมี ราคาถูกและสามารถใช้งานได้เพื่อให้ประชาชนชาวบ้าน นำไปผลิตเพื่อใช้ในการถ่ายทอดการเล่นดนตรีพิณ ให้แก่เด็กและเยาวชนต่อไป นอกจากนั้นจากการ สัมภาษณ์ พงษ์สวัสดิ์ สุรพร (2564) อายุ 15 ปี บ้านเลขที่ 187 หมู่ 1 บ้านกุดหว้า ตำบลกุดหว้า อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่ามีความ สนใจการเล่นพิณ แต่ปัจจุบันพิณที่ใช้เล่นและฝึกฝนมี ราคาแพง ไม่สอดคล้องกับเด็ก ๆ และเยาวชนที่มีความ สนใจเล่นพิณที่ไม่มีเงินทุนในการซื้อมาฝึกฝน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า มีผู้ ศึกษาเกี่ยวกับดนตรีผู้ไทย พิณผู้ไทยและชุมชนกุดหว้า ดังนี้ พิทยวัฒน์ พันธะศรี ปรียัติ นามสง่า และวุฒิสหิธิ จีระกมล (2563) ศึกษาเรื่องอัตลักษณ์ด้านดนตรีและ ศิลปะการแสดงชาวผู้ไทย อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัด กาฬสินธุ์ พบว่ามีพิณอยู่สองประเภทคือ พิณโปร่ง ทำ

จากไม้ขนุน ลำตัวตัดให้เป็นรูปใบโพธิ์ชุดส่วนลำตัว ด้านในให้เป็นโพรงแล้วปิดด้วยแผ่นไม้ขนุน เจาะรูรับ เสียงด้านหน้า ส่วนลำคอพิณด้านหลังเหลาให้กลมส่วน ด้านหน้าใส่ให้แบนราบ และติดขึ้นเสียง 16 ขึ้น ส่วน หัวติดลูกบิด 3 อัน ตามจำนวนของสายและติดหัวโชน ส่วนพิณไฟฟ้า ทำจากไม้ขนุน ลำตัวตัดให้เป็นรูปหยด น้ำ แล้วเจาะส่วนลำตัวเพื่อวางตัวรับ สัญญาณเสียง และชุดควบคุมสัญญาณเสียง ส่วนคอพิณด้านหลัง เหลาให้กลมส่วนด้านหน้าใส่ให้ แบนราบและติดขึ้น เสียง 16 ขึ้น ส่วนหัวติดลูกบิด 3 อัน ตามจำนวนของ สายที่ใช้จำนวน 3 สาย พิณถือว่าเป็นอัตลักษณ์ด้าน ดนตรีและศิลปะการแสดงผู้ไทย อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ดังนั้นจะพบว่าพิณนับเป็นเครื่อง ดนตรีที่สำคัญของชาวผู้ไทยบ้านกุดหว้าที่ต้องมีการสื บสานการเล่นดนตรีไปยังเยาวชนคนรุ่นใหม่และเด็กๆ ในชุมชน ซึ่งยังไม่พบงานวิจัยหรือการสร้างสรรคพิณผู้ ไทยในบ้านกุดหว้า

ทิพย์ธิดา ชุมชิตและบุรินทร์ เปล่งดีสกุล (2560) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง ความเชื่อในพิธีกรรมการเหยาเลี้ยงผีของชาวผู้ไทย ตำบลกุดหว้า อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า พิธีกรรมการเหยามีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ทั้งผู้เข้าร่วมในพิธีกรรมมีจำนวนลดน้อยลง เครื่อง ดนตรีมีการเพิ่มชนิดของเครื่องดนตรีเข้ามา และ นอกจากนั้นยังมีการเปิดเครื่องเล่นซีดี เครื่องคายพบว่า ใช้เหล้าขาว เทียนไขที่ทำมาจากพาราฟิน และกรวยที่ทำจากใบตองกล้วย และยังมีการนำเครื่อง โตรศพที่มีมือถือมาอัดเสียงแม่เมือง จากสภาพการ เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเกิดจากปัจจัยทั้งภายในและ ภายนอก ปัจจัยภายในที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง มากที่สุดคือ ด้านคติความเชื่อด้านประสพการณ์มีการ เรียนรู้เพิ่มมากขึ้น ส่วนปัจจัยภายนอกที่ก่อให้เกิดการ

เปลี่ยนแปลงมากที่สุดคือการเผยแพร่ทางวัฒนธรรมจากสังคมอื่น ในขณะที่ ปิยาภรณ์ แสนศิลาและคณะ (2562) ศึกษาเรื่องพิธีกรรมเหย้าของหมอเหยาในหมู่บ้านกุดหว้าตำบลกุดหว้า อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ พิธีเหย้าในหมู่บ้านกุดหว้า โดยแม่เถื่อน สะอาดแพน อายุ 74 ปี ผู้เริ่มเป็นหมอเหยาจากอาการเจ็บป่วยเรื้อรัง รักษาโดยวิธีต่างๆ แล้วไม่ได้ผล จึงไปรักษาและได้รับการถ่ายทอด ความรู้จากหมอเหยาท่านหนึ่ง จากนั้นได้ทำการรักษาผู้อื่นตั้งแต่ พ.ศ. 2511 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งการเป็นหมอเหยาต้องใช้การเหย้า “คุมผีลง” และผู้ที่รับการรักษาวีธีนี้จะมีฐานะเป็นศิษย์เรียก “ลูกเมือง” เมื่อได้ รักษาผู้อื่นจึงกลายเป็นหมอเหยา นอกจากนั้นในทุกๆ ปีจะมีการประกอบพิธีกรรมไหว้ครู โดยมีลูกเมืองมาร่วมพิธีกรรมเมื่อครบรอบปีของการเหย้า หมอเหยาจะถูกเชิญมาทำพิธีกรรมอื่นต่ออายุหมอเหยา โดยการขอขมา และเพื่อเป็นสิริมงคลแก่ชุมชน จากการศึกษาพบว่าการทำหน้าที่รักษาผู้ป่วยเป็นเรื่องความอยู่รอดของชีวิตชาวบ้าน หมอเหยาจึงเป็นบุคคลสำคัญในฐานะผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ส่วน รัชนิกร ไวกุล (2562) ศึกษาเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นและการอนุรักษ์เพณีการเหย้าของชาวผู้ไทย จากการศึกษาพบว่าการอนุรักษ์ประเพณีหมอเหยาของชาวผู้ไทย นำแนวคิดของการกระจายอำนาจ และส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของคนในท้องถิ่น เพื่อให้มีความเข้มแข็ง เป็นการส่งเสริมให้ประเพณีอยู่ควบคู่กับชุมชน ความเชื่อเหมือนกับศาสนา ที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวบ้านก็จะนำมาซึ่งความสามัคคี รักใคร่กลมเกลียว มีการปรองดองกัน เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นนำไปสู่การอนุรักษ์ประเพณีของชุมชน ก่อให้เกิดเป็นแนวคิดของการอนุรักษ์ ที่ส่งผลทำให้เกิดการรักษาให้คงอยู่ไม่ให้เลือนลางหายไปนำการส่งเสริมให้ประเพณีหมอเหยา

ให้มีความ ยั่งยืน เพื่อให้เด็กและเยาวชนรุ่นหลังได้ทราบความเป็นมาของวัฒนธรรมประเพณีโดยรัฐให้เอกชนเข้ามา ช่วยในเรื่องทำสื่อเป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของวัฒนธรรม งานวิจัยเรื่องการเหย้าเป็นงานวิจัยที่ได้รับความสนใจจากนักวิชาการ ทั้งนี้การสืบทอดการเหย้าจากรุ่นสู่รุ่นทำให้พิธีการเหย้านั้นคงอยู่จนถึงปัจจุบัน ในขณะเดียวกันก็มีการเปลี่ยนแปลงขนบธรรมเนียมบางอย่างเพื่อให้เข้ากับ ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม

นอกจากนี้ยังพบงานวิจัยเกี่ยวกับงานหัตถกรรมไม้ไผ่ซึ่งเป็นหัตถกรรมที่โดดเด่นของชาวผู้ไทยบ้านกุดหว้า เจนณัช สดใส (2557) ศึกษาเรื่องผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้านจากวิธีและแนวคิดงานหัตถกรรมมาลัยไม้ไผ่ ตำบลกุดหว้า จังหวัดกาฬสินธุ์ จากการศึกษาพบว่าวิธีการที่ทำให้งานหัตถกรรมมาลัยไม้ไผ่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวคือเส้นสายที่เป็นซี่เล็กๆ นำมาขัดสลับฟันปลากัน และมีการซ้ำของชิ้นงานเป็นหลายๆชิ้นขัดซ้อนกันเพื่อนำมาประกอบกันเป็นรูปดอกไม้หกลีบที่สมบูรณ์เพื่อถวายในงานบุญ กลุ่มอนุรักษ์หัตถกรรมมาลัยไม้ไผ่ ตำบลกุดหว้ามีความสนใจที่จะผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านแต่งงานมาลัยไม้ไผ่มีความละเอียดมากต้องใช้เวลามาก จากการวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้บริโภคทำให้ทราบว่าผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้านที่ผู้บริโภคให้ความสำคัญในเรื่องของความงามเป็นหลักและผลิตภัณฑ์นั้นต้องมีราคาที่ไม่สูงแนวทางพัฒนาจึงควรที่จะตัดทอนรายละเอียดของชิ้นงานเพิ่มขึ้นเพื่อให้ง่ายต่อการผลิตและการออกแบบ ส่วนณรงค์ สีสัน (2560) ศึกษาเรื่องพวงมาลัยแห่งศรัทธากับการพัฒนาชุมชน กรณีศึกษา พวงมาลัยไม้ไผ่ของชุมชนผู้ไทยกุดหว้า ตำบลกุดหว้า อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จากการศึกษาพบว่าพวงมาลัยไม้ไผ่เป็นสัญลักษณ์ทางความเชื่อ และ

ศาสนาในงานบุญข้าวประดับดินและบุญข้าวสากที่มีความเกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนทำให้เกิดการรวมกลุ่มของชาวชุมชนที่สามารถนำความรู้ และภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่มามีถ่ายทอดจนเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ๆ ผ่านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และทำให้กลายเป็นนวัตกรรมใหม่ของพวงมาลัยไม้ไผ่ได้รับการเผยแพร่สู่สังคมภายนอกและเริ่มเป็นที่รู้จักมากในกลุ่มของนักท่องเที่ยวที่มีความชื่นชอบในการทำท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชน จนส่งผลทำให้มีการผลิตหรือเกิดเป็นอาชีพเสริมแก่ชาวชุมชนอาชีพเสริมที่สามารถสร้างรายได้กลับคืนสู่ชุมชนส่งผลให้ชุมชนเองได้รับประโยชน์ทั้งทางตรงคือ สามารถขายสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องกับพวงมาลัยไม้ไผ่และประโยชน์ทางอ้อมคือ ใช้เป็นพื้นที่แสดงตัวของตัวเองให้สังคมภายนอกได้รับรู้ถึงวิถีชีวิต ในขณะที่เพชรณียา ชุมชิต(2555) ศึกษาเรื่องการออกแบบลายผ้าจากมาลัยไม้ไผ่ สัญลักษณ์ประเพณีบุญข้าวประดับดิน บ้านกุดหว้า ตำบลกุดหว้า อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จากการศึกษาพบว่าชาวไทยบ้านกุดหว้ามีวิวัฒนาการเกี่ยวกับการทอผ้ามาตั้งแต่อดีตโดยสืบทอดความรู้ และภูมิปัญญาทางงานหัตถกรรมผ้าทอมาจากรุ่นสู่รุ่น สามารถทอผ้าขึ้นใช้เองและจำหน่ายให้กับผู้คนภายในชุมชนรวมถึงบุคคลภายนอกที่มีความต้องการใช้สอยผ้า โดยส่วนใหญ่จะทอเป็นจำนวนมากในช่วงเทศกาลประเพณีของท้องถิ่นอย่างเช่น ประเพณีบุญข้าวประดับดิน หรือชาวบ้านเรียกว่า บุญพวงมาลัย เพราะผ้าเป็นสิ่งที่สำคัญในการสวมใส่เพื่อแต่งกายให้เป็นเอกลักษณ์ของชาวไทย และสามารถนำมาประดับตกแต่งร่างกายและสถานที่ในการจัดกิจกรรมในประเพณีบุญข้าวประดับดินของบ้านกุดหว้าอีกด้วย ซึ่งในการวิจัยพบว่า ลวดลายผ้าที่พบเป็นลวดลายที่ลอกเลียนแบบรูปร่าง

ของสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติรอบตัว แต่ลวดลายผ้าที่เป็นสัญลักษณ์ของประเพณีบุญข้าวประดับดินของบ้านกุดหว้ายังไม่เคยปรากฏมาก่อน ดังนั้นผู้วิจัยได้นำแนวความคิดสุนทรียศาสตร์ ทฤษฎีทางศิลปะและทฤษฎีสัญลักษณ์สัมพันธ์มาใช้ในการออกแบบลายผ้าซึ่งเป็นผ้าลายขิดประยุกต์ที่ได้นำเอาสัญลักษณ์ด้านข้างของมาลัยไม้ไผ่ในประเพณีบุญข้าวประดับดินมาออกแบบเป็นลวดลายลงบนผืนผ้าสีแดงซึ่งเป็นสีของชาวผู้ไทยในท้องถิ่นบ้านกุดหว้า ผลงานที่ได้จากการออกแบบลวดลายผ้ามีอยู่ อย่าง ได้แก่ ผ้าสบหรือ 2 ผืน และผ้าโพกหัวหรือผ้าแพรมน 2 ผ้าเปี่ยง จำนวนผืน ลายผ้าที่ได้สร้าง 2 จำนวนสรรค์ขึ้นมามีความสวยงาม และสามารถนำมาเป็นต้นแบบของลวดลายผ้าที่เป็นสัญลักษณ์ประเพณีบุญข้าวประดับดินได้เป็นอย่างดี โดยการออกแบบลายผ้าในครั้งนี้เป็นการสร้างสรรค์งานศิลปหัตถกรรมที่มีอิทธิพลต่อคุณค่าทางวัฒนธรรม คุณค่าทางสังคมและคุณค่าทางจิตใจของผู้วิจัยและผู้พบเห็น ตลอดจนยังทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์และสืบทอดประเพณีดังกล่าวให้เกิดความยั่งยืนสืบไป

อารียา ป้องศิริ (2563) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีส่วนร่วมในการเสริมพลังการจัดทำแผนชุมชนกรณีศึกษา กลุ่มท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตำบลกุดหว้า อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีส่วนร่วมในการเสริมพลังการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนของกลุ่มท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านกุดหว้าสามารถจำแนก ได้เป็น 2 ปัจจัยหลัก คือ ปัจจัยส่วนบุคคลโดยเฉพาะผู้นำ เนื่องจากเอกลักษณ์สำคัญของวัฒนธรรมผู้ไทยเป็นการให้ความสำคัญเคารพและเชื่อฟังต่อผู้นำชุมชน และยิ่งหากเป็นพ่อล่ำม-แม่ล่ำมด้วยแล้ว ยิ่งจะให้ความสำคัญนับถืออย่างมาก คนบ้านกุดหว้าที่ดำเนินการด้านการท่องเที่ยว

ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนวัยทำงาน และผู้สูงอายุที่ไม่ได้แก่มากนัก ซึ่งจะเป็นศักยภาพสำคัญในการขับเคลื่อนด้านการท่องเที่ยว โดยที่คนกลุ่มนี้ต้องการให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องรับฟังความคิดเห็น และร่วมกันหาทางออกที่เหมาะสมในด้านการท่องเที่ยว ปัจจัยต่อมาคือ ปัจจัยเกี่ยวกับองค์กร โดยองค์กรที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมจะต้องมีการสร้างความคุ้นเคยแก่ชาวบ้าน เพื่อลดปัญหาการต่อต้าน และรูปแบบกิจกรรมต้องเหมาะสมกับบริบทของชุมชน รวมถึงหน่วยงานองค์กรที่เกี่ยวข้องต้องมีความต่อเนื่องสม่ำเสมอ และความตั้งใจจริงในการพัฒนาชุมชนด้านการท่องเที่ยวอย่างแท้จริง

จากงานวิจัยที่ผ่านมาเกี่ยวกับบ้านกุดหว้า พบว่าการสืบสานมรดกภูมิปัญญานั้นต้องเน้นทั้งการอนุรักษ์และการพัฒนา โดยให้คุณค่าแก่คนในชุมชนเป็นสำคัญเพื่อให้การนำมรดกภูมิปัญญาเหล่านั้นมาใช้

เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและสร้างความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ความเป็นผู้ไทยของชาวกุดหว้า แต่ยังไม่พบการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างสรรค์พัฒนาผลิตภัณฑ์ใช้ ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญและปัญหา จึงสนใจศึกษาการสร้างสรรค์พัฒนาผู้ไทยจากวัสดุเหลือใช้ ในชุมชนบ้านกุดหว้า ตำบลกุดหว้า อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ นอกจากนี้จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับการสร้างสรรค์พัฒนาผู้ไทยจากวัสดุเหลือใช้แล้ว ยังช่วยให้เด็กและเยาวชนที่สนใจเล่นพิณซึ่งเป็นเครื่องดนตรีผู้ไทยที่มีเครื่องดนตรีราคาถูก และสามารถผลิตได้ในชุมชนเพื่อพัฒนาการเล่นพิณเพื่อสืบทอดภูมิปัญญาการเล่นพิณต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานภาพปราชญ์ชาวบ้านด้านดนตรีผู้ไทย ในชุมชนบ้านกุดหว้า ตำบลกุดหว้า อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาการสร้างสรรค์พัฒนาผู้ไทยจากวัสดุเหลือใช้ ในชุมชนบ้านกุดหว้า ตำบลกุดหว้า อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความเรื่องการสร้างสรรค์พัฒนาผู้ไทยจากวัสดุเหลือใช้ ในชุมชนบ้านกุดหว้า ตำบลกุดหว้า อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นงานวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เพื่อศึกษาสถานภาพปราชญ์ชาวบ้านด้านดนตรีผู้ไทยบ้านกุดหว้า โดยใช้เครื่องมือประเภทแบบสัมภาษณ์ชนิดแบบมีโครงสร้าง (Structure interview) กำหนดกลุ่มเป้าหมายผู้รู้ (Key Informants) ซึ่งเป็นปราชญ์ชาวบ้านด้านการเล่นดนตรีผู้ไทย จำนวน 1 คน ได้มาโดยการเลือกแบบ

เจาะจง และผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) เป็นปราชญ์ชาวบ้านที่เล่นดนตรีผู้ไทย ได้มาโดยการเลือกแบบใช้เกณฑ์ ประกอบด้วยเกณฑ์ด้านอายุ 40 ปีขึ้นไป เกณฑ์ด้านประสบการณ์การเล่นดนตรีไม่น้อยกว่า 25 ปี เกณฑ์ด้านการถ่ายทอดต้องมีลูกศิษย์ เกณฑ์ด้านการแสดงต้องแสดงทั้งในชุมชน และนอกชุมชน จากเกณฑ์ดังกล่าวพบว่าปราชญ์ชาวบ้านที่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดพบ จำนวน 7 คน

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) เพื่อศึกษาการสร้างสรรค์พัฒนาผู้ไทยจากวัสดุเหลือใช้ ในชุมชนบ้านกุดหว้า โดยใช้เครื่องมือประเภทการ

สังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) กำหนดกลุ่มเป้าหมายผู้รู้ (Key Informants) เป็นปราชญ์ชาวบ้านด้านการเล่นพิณผู้ไทย จำนวน 1 คน ผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) เป็นปราชญ์ชาวบ้านด้านการทำพิณผู้ไทย จำนวน 1 คน และผู้เกี่ยวข้อง (General Informants) เป็นปราชญ์ชาวบ้านด้านการทำพิณผู้ไทย จำนวน 1 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง และเครื่องมือแบบประเมินโดยใช้มาตราประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ท (Likert rating scale) (Vagias, W.M., 2006) มีระดับการประเมิน 5 ระดับ คือ คุณภาพดีมาก คุณภาพดี คุณภาพปานกลาง คุณภาพพอใช้ และคุณภาพควรปรับปรุง เพื่อประเมินพิณผู้ไทยจากวัสดุเหลือใช้ที่สร้างสรรค์ขึ้น กำหนดกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้เกี่ยวข้อง (General Informants) ซึ่งเป็นนักวิชาการด้านการทำพิณผู้ไทย จำนวน 3 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ทั้งนี้ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ศึกษากรอบแนวคิดของการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ออกแบบสร้างเครื่องมือในการวิจัยจากกรอบแนวคิดการวิจัย ประเมินความเที่ยงตรงของเครื่องมือในการวิจัยโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ผลการประเมินเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลพบว่า ค่าเฉลี่ยดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.93 แสดงว่าเครื่องมือที่สร้างขึ้นสามารถนำไปใช้ได้

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ระหว่างวันที่ 1 มีนาคม 2564 ถึง 31 กันยายน 2564 โดยมีขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนการเก็บข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source of Data) รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องรวมทั้งการรวบรวมเอกสารจากห้องสมุดและฐานข้อมูลออนไลน์ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ ขั้นตอนการเก็บข้อมูลปฐมภูมิหรือข้อมูลภาคสนามและตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องของข้อมูลแบบสามเส้า ขั้นตอนวิเคราะห์ผลการวิจัยโดยแยกแยะตามประเภทหมวดหมู่ (Typological Analysis) ที่กำหนดในกรอบการวิจัยโดยใช้สถิติประเภทร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นสรุปและอภิปรายผลการวิจัย และขั้นการรายงานผลการวิจัยในรูปแบบบทความวิจัยเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) โดยในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้คำว่า ผู้ไทย ในการกล่าวถึงชาติพันธุ์ผู้ไทย และการสร้างสรรค์พิณผู้ไทย หมายถึง การสร้างพิณโดยประกอบด้วย ลักษณะทางกายภาพของพิณ ซึ่งประกอบด้วย เต้าพิณ คอพิณ หัวพิณ ลูกบิดพิณ ขึ้นแบ่งเสียงพิณ (Fret harp) สายพิณ และหย่องพิณ

ผลการวิจัย

1. สถานภาพปราชญ์ชาวบ้านด้านดนตรีผู้ไทยบ้านกุดหว้า ตำบลกุดหว้า อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

การศึกษาสถานภาพปราชญ์ชาวบ้านด้านดนตรีผู้ไทยบ้านกุดหว้า ตำบลกุดหว้า อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยวิธีสนทนากลุ่ม พบผู้เล่น

ดนตรีผู้ไทยจำนวน 27 คน นำมาจัดกลุ่มเพื่อเลือกปราชญ์ด้านดนตรีประเภทพิณผู้ไทยร่วมกับผู้รู้ ซึ่งเป็นปราชญ์ชาวบ้านด้านการเล่นดนตรีผู้ไทย พบปราชญ์ด้านดนตรีประเภทพิณผู้ไทยที่คนกุดหว้าให้การยอมรับจำนวน 7 คน ผลการศึกษาแสดงตามกรอบการวิจัย 4 ด้านประกอบด้วย ด้านประวัติปราชญ์ชาวบ้าน ด้าน

การเรียนรู้ดนตรีผู้ไทย ด้านความเชี่ยวชาญดนตรีผู้ไทย และด้านการถ่ายทอดดนตรีผู้ไทย

1.1 ด้านประวัติปราชญ์ชาวบ้าน

ด้านประวัติปราชญ์ชาวบ้าน พบว่าปราชญ์ชาวบ้านส่วนใหญ่ ร้อยละ 42.85 อาศัยอยู่หมู่ 8 ในด้านการศึกษา พบว่าปราชญ์ชาวบ้านมีระดับการศึกษาใกล้เคียงกัน กล่าวคือระดับประถมศึกษา ร้อยละ 42.85 ในขณะที่ระดับมัธยมศึกษา/ปวช. ร้อยละ 57.15 โดยส่วนใหญ่มีสุขภาพแข็งแรง ส่วน เพศ อาชีพ ชาติพันธุ์ และสถานภาพ พบว่าปราชญ์ชาวบ้าน เป็นเพศชายร้อยละ 100 ด้านอาชีพเกษตรกรรมร้อยละ 100 ด้านชาติพันธุ์เป็นชาติพันธุ์ผู้ไทยร้อยละ 100 และด้านสถานภาพสมรสร้อยละ 100 ในขณะเดียวกัน อายุเฉลี่ยของปราชญ์ชาวบ้านมีค่าเฉลี่ย 52.4 ปี และจำนวนบุตร-ธิดามีค่าเฉลี่ย 1.57 คน

1.2 ด้านการเรียนรู้ดนตรีผู้ไทย

ด้านการเรียนรู้ดนตรีผู้ไทย พบว่าปราชญ์ชาวบ้านส่วนใหญ่ เริ่มเรียนดนตรีผู้ไทยตั้งแต่อายุ 14 ปี โดยครูผู้สอน เป็นคนในชุมชนบ้านกุดหว้า ในด้านแรงบันดาลใจในการเล่นดนตรีผู้ไทยของปราชญ์ชาวบ้าน แรงบันดาลใจประการแรก พบว่าปราชญ์ชาวบ้านมีความมุ่งมั่นเล่นดนตรีผู้ไทยเพื่อสืบทอดวัฒนธรรมให้แก่รุ่นลูกหลาน จนมีความสามารถเล่นดนตรีประเภทพิณสายคู่ในพิธีกรรมการเหยา แรงบันดาลใจประการที่สอง พบว่าปราชญ์ชาวบ้านมีความรักความหลงใหลในเสียงดนตรีผู้ไทยจากการที่ได้เห็นคนเฒ่าคนแก่เล่นเป็นกลุ่มๆ จนสามารถเล่นดนตรีผู้ไทยประเภทพิณสามสายในงานประเพณีของชุมชน แรงบันดาลใจประการที่สาม พบว่าปราชญ์ชาวบ้านมีการที่ได้สัมผัสเครื่องดนตรีผู้ไทยแล้วอยากเล่นเครื่องดนตรีผู้ไทยให้ชำนาญ จนกระทั่งสามารถเล่นดนตรีผู้ไทยประเภทพิณสามสายในงานประเพณีของชุมชนได้

แรงบันดาลใจประการที่สี่ พบว่าปราชญ์ชาวบ้านได้เห็นคนเฒ่าคนแก่เล่นในชุมชนและเล่นในงานประเพณีต่างๆจนกระทั่งสามารถเล่นดนตรีผู้ไทยประเภทพิณสามสายในงานประเพณีของชุมชน และแรงบันดาลใจประการสุดท้าย พบว่าปราชญ์ชาวบ้านได้เห็นบิดาเล่นดนตรีผู้ไทยจึงมีความสนใจอยากเล่นดนตรีผู้ไทยบ้างจนกระทั่งสามารถเล่นดนตรีผู้ไทยประเภทพิณสามสายในงานประเพณีของชุมชน

1.3 ด้านความเชี่ยวชาญดนตรีผู้ไทย

ด้านความเชี่ยวชาญดนตรีผู้ไทย พบว่าเครื่องดนตรีที่ปราชญ์ชาวบ้านเชี่ยวชาญที่สุดคือพิณ โดยมีลายพิณที่ปราชญ์ให้ความสำคัญในการเล่นเป็นลายหลัก หรือลายพื้นฐานคือ ลายลำผู้ไทย ทั้งหมดปราชญ์ชาวบ้านเล่นดนตรีผู้ไทยเพื่อเป็นอาชีพเสริม โดยมีการเล่นทั้งในชุมชนและนอกชุมชน ในชุมชนมีการเล่นในงานมงคล งานบุญประเพณีบุญบั้งไฟตะไลล้าน ส่วนการแสดงนอกชุมชน แสดงในงานบุญบ้านกกตาล ตำบลบัวขาว อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ และแสดงในงานบุญผะเหวด ณ บ้านจุมจัง ตำบลจุมจัง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ในการเล่นดนตรีพบว่ามีการเล่นในระดับปัจเจก และการเล่นในฐานะสมาชิกวงดนตรีขวัญใจกุดหว้า และวงกุดหว้ามิวสิค

1.4 ด้านการถ่ายทอดดนตรีผู้ไทย

ด้านการถ่ายทอดดนตรีผู้ไทย พบว่าปราชญ์ชาวบ้าน ด้านการถ่ายทอดดนตรีผู้ไทยให้แก่ลูกศิษย์ พบว่าปราชญ์ชาวบ้านทั้ง 7 คน มีการถ่ายทอดดนตรีผู้ไทยให้แก่ลูกศิษย์ร้อยละ 100 โดยมีจำนวนลูกศิษย์เฉลี่ย 2.14 คน ในด้านรูปแบบการสอนดนตรีผู้ไทยของปราชญ์ชาวบ้าน โดยการสอนแบบตัวต่อตัวคิดเป็นร้อยละ 100 ในด้านความรู้สึกรักของปราชญ์ชาวบ้านในการถ่ายทอดดนตรีให้แก่ลูกศิษย์ พบว่าภูมิใจที่ได้สอนลูกศิษย์ที่สามารถเล่นพิณเองได้ สามารถเล่นพิณ

จนกระทั่งสามารถถ่ายทอดการเล่นดนตรีผู้ไทยให้แก่คนรุ่นหลังต่อไปได้ ได้สืบทอดศิลปวัฒนธรรม และได้อนุรักษ์วัฒนธรรมของท้องถิ่น ทั้งนี้ปราชญ์ชาวบ้านมีความต้องการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะเทศบาลสนับสนุนให้ดนตรีผู้ไทยได้เผยแพร่ทั้งในระดับประเทศและระดับสากล สร้างหลักสูตรดนตรีผู้ไทยให้แก่เด็กและเยาวชนทั้งในระบบการศึกษาและการศึกษาตาม สร้างศูนย์การเรียนรู้เพื่อรวบรวมข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน เครื่องดนตรีผู้ไทย สนับสนุนงบประมาณปราชญ์ชาวบ้าน หรือศูนย์ปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อนำไปใช้อวดอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์และซ่อมแซมเครื่องดนตรี

ภาพประกอบที่ 1-7 ปราชญ์ชาวบ้านบ้านกุดหว้า
ตำบลกุดหว้า อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

2. สร้างสรรค์พิณผู้ไทยจากวัสดุเหลือใช้ในชุมชน บ้านกุดหว้า ตำบลกุดหว้า อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

สร้างสรรค์พิณผู้ไทยจากวัสดุเหลือใช้ในชุมชนบ้านกุดหว้า ตำบลกุดหว้า อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์กำหนดกลุ่มเป้าหมายผู้รู้ (Key Informants) ซึ่งเป็นผู้เป็นผู้เชี่ยวชาญการทำพิณผู้ไทย จำนวน 1 คน และผู้เกี่ยวข้อง (General Informants) ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการทำพิณ จำนวน 3 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง และผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) ผู้เชี่ยวชาญด้านการทำพิณจำนวน 4 คน ได้มาโดยการเลือกได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ผลการวิจัยนำเสนอตามกรอบการวิจัยในด้านลักษณะทางกายภาพของพิณ

2.1 ด้านกายภาพของพิณสร้างสรรค์จากวัสดุเหลือใช้

ด้านกายภาพของพิณสร้างสรรค์จากวัสดุเหลือใช้ พบว่ามีการสร้างสรรค์พิณจำนวน 5 ตัว โดยมีลักษณะทางกายภาพที่เหมือนกัน ดังนี้ คอพิณ หัวพิณ และหย่องพิณทำมาจากไม้ประดู่ ลูกบิดพิณใช้ลูกบิดกีตาร์ ชันแบ่งเสียง (Fret harp) ทำจากซีไม้ไผ่แบนๆ สายพิณใช้สายกีตาร์ ส่วนลักษณะทางกายภาพที่แตกต่าง คือส่วนของเต้าพิณ โดยพิณสร้างสรรค์จากวัสดุเหลือใช้ตัวที่ 1 ทำมาจากกระป๋องสังกะสีรูปทรงสี่เหลี่ยม พินสร้างสรรค์จากวัสดุเหลือใช้ตัวที่ 2 ทำมาจากกระป๋องทินเนอร์รูปทรงสี่เหลี่ยม พินสร้างสรรค์จากวัสดุเหลือใช้ตัวที่ 3 ทำมาจากกระป๋องสังกะสีรูปทรงกลม พินสร้างสรรค์จากวัสดุเหลือใช้ตัวที่ 4 ทำมาจากกระป๋องสังกะสีรูปทรงกลมโดยมีแผ่นไม้ปิดส่วนหลังของกระป๋อง และพิณสร้างสรรค์จากวัสดุเหลือใช้ตัวที่ 5 ทำมาจากไม้ไผ่มีรูปทรงกระบอก

ภาพประกอบที่ 8
พินสร้างสรรค์จากวัสดุ
เหลือใช้ตัวที่ 1

ภาพประกอบที่ 9
พินสร้างสรรค์จากวัสดุ
เหลือใช้ตัวที่ 2

ภาพประกอบที่ 10
พินสร้างสรรค์จากวัสดุ
เหลือใช้ตัวที่ 3

ภาพประกอบที่ 11
พินสร้างสรรค์จากวัสดุ
เหลือใช้ตัวที่ 4

ภาพประกอบที่ 12
พินสร้างสรรค์จากวัสดุ
เหลือใช้ตัวที่ 5

2.2 การประเมินพินสร้างสรรค์จากวัสดุเหลือใช้

การประเมินพินสร้างสรรค์จากวัสดุเหลือใช้
ทั้ง 5 ตัวโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการทำพิน จำนวน 3 คน
โดยเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ท ผล
การศึกษาออกเป็น คือ ลักษณะทางกายภาพของพิน
2.2.1 ด้านกายภาพของพิน

ในการประเมินด้านกายภาพของพินประกอบด้วย เค้า
พิน คอพิน หัวพิน ลูกบิดพิน ขึ้นแบ่งเสียงพิน(Fret
harp) สายพิน และหย่องพิน ผลการประเมินแสดงดัง
ตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการประเมินพินสร้างสรรค์จากวัสดุเหลือใช้
ทั้ง 5 ตัวมาสรุปผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ

พินสร้างสรรค์จากวัสดุ เหลือใช้ตัวที่	ค่าเฉลี่ย	ค่า เบี่ยงเบน	แปลผล
พินสร้างสรรค์จากวัสดุ เหลือใช้ตัวที่ 1	3.871	0.764	มีความเหมาะสมอยู่ ในระดับมาก
พินสร้างสรรค์จากวัสดุ เหลือใช้ตัวที่ 2	4.564	0.394	มีความเหมาะสมอยู่ ในระดับมากที่สุด
พินสร้างสรรค์จากวัสดุ เหลือใช้ตัวที่ 3	4.641	0.396	มีความเหมาะสมอยู่ ในระดับมากที่สุด
พินสร้างสรรค์จากวัสดุ เหลือใช้ตัวที่ 4	3.974	0.645	มีความเหมาะสมอยู่ ในระดับมาก
พินสร้างสรรค์จากวัสดุ เหลือใช้ตัวที่ 5	3.564	0.985	มีความเหมาะสมอยู่ ในระดับมาก

ผลการสร้างสรรค์พินตัวที่ 1 ในด้านกายภาพ
ส่วนประกอบที่ได้คะแนนมากไปหาน้อยพบว่า คอพิน
หัวพิน ลูกบิดพิน ขึ้นแบ่งเสียง (Fret harp) และสาย
พิน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนเค้า

พิน อยู่ในระดับมาก ส่วนหย่องพิน มีความเหมาะสม อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการสร้างสรรค์พินตัวที่ 2 ในด้านกายภาพ ส่วนประกอบที่ได้คะแนนมากไปหาน้อยพบว่า คอพิน หัวพิน ลูกบิดพิน ขึ้นแบ่งเสียง (Fret harp) และสาย พิน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนเต้า พิน และหย่องพิน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ผลการสร้างสรรค์พินตัวที่ 3 ในด้านกายภาพ ส่วนประกอบที่ได้คะแนนมากไปหาน้อยพบว่า เต้าพิน คอพิน หัวพิน ลูกบิดพิน ขึ้นแบ่งเสียง (Fret harp) สายพิน และหย่องพิน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด

ผลการสร้างสรรค์พินตัวที่ 4 ในด้านกายภาพ ส่วนประกอบที่ได้คะแนนมากไปหาน้อยพบว่า หัวพิน

ลูกบิดพิน สายพิน และหย่องพิน มีความเหมาะสมอยู่ ในระดับมากที่สุด คอพิน และขึ้นแบ่งเสียง (Fret harp) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนเต้าพิน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการสร้างสรรค์พินตัวที่ 5 ในด้านกายภาพ ส่วนประกอบที่ได้คะแนนมากไปหาน้อยพบว่า คอพิน หัวพิน ลูกบิดพิน ขึ้นแบ่งเสียง (Fret harp) และสาย พิน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนเต้า พิน และหย่องพิน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

สรุปและอภิปรายผล

1. ศิลปินพื้นบ้าน เรียนรู้ เชี่ยวชาญ และถ่ายทอดแบบ พื้นบ้าน

สถานภาพปราชญ์ชาวบ้าน สรุปผลการวิจัยได้ ว่า ในด้านประวัติปราชญ์ชาวบ้านที่เล่นพินเป็นเพศ ชายและเป็นชาติพันธุ์ผู้ไทยร้อยละ 100 และปราชญ์ ชาวบ้านที่ได้รับการยกย่องมีอายุเฉลี่ย 52.4 ปี ส่วน ด้านการเรียนรู้ดนตรีผู้ไทยพบว่าปราชญ์ชาวบ้านส่วน ใหญ่เริ่มเรียนดนตรีผู้ไทยตั้งแต่อายุ 14 ปี โดยครูผู้สอน เป็นคนในชุมชน สำหรับด้านความเชี่ยวชาญดนตรีผู้ ไทยพบว่าเครื่องดนตรีที่ปราชญ์ชาวบ้านเชี่ยวชาญ ที่สุดคือพิน ซึ่งปราชญ์ยอมรับว่าเป็นเอกลักษณ์ดนตรีที่ สำคัญ และลายพินที่นิยมเล่นและถ่ายทอดคือลายลำผู้ ไทย และในด้านการถ่ายทอดดนตรีผู้ไทยพบว่าปราชญ์ ชาวบ้านยังคงถ่ายทอดดนตรีผู้ไทยให้แก่ลูกศิษย์ซึ่งเป็น เด็กและเยาวชนในชุมชนบ้านกุดหว้า ทั้งนี้เพื่อให้พิน เป็นอัตลักษณ์ที่ยังมีการสืบทอดตัวตนความเป็นผู้ไทย สอดคล้องกับ พิทยวัฒน์ พันธะศรี ปรียัติ นามสง่า

และ วุฒิสีทธิ์ จีระกมล (2563) ที่ศึกษาเรื่องอัตลักษณ์ ด้านดนตรีและศิลปะการแสดงชาวผู้ไทย อำเภอกุฉิ นารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ว่าพิน ถือว่าเป็นอัต ลักษณ์ด้านดนตรีและศิลปะการแสดงผู้ไทย อำเภอกุฉิ นารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ดังนั้นจะพบว่าพินนับเป็น เครื่องดนตรีที่สำคัญของชาวผู้ไทยบ้านกุดหว้าที่ต้องมี การสืบสานการเล่นดนตรีไปยังเยาวชนคนรุ่นใหม่และ เด็กๆ ในชุมชน โดยอัตลักษณ์ด้านดนตรีและ ศิลปะการแสดงผู้ไทยดำรงอยู่ และปรับตัวด้วย กระบวนการขัดเกลาทางสังคม โดยสมาชิกในชุมชน จากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่งผ่านการขัดเกลาดังแต่ วัยเยาว์ โดยสังคมปฐมนุฎมีคือครอบครัว และ กระบวนการขัดเกลาจากชุมชนและสังคม ผ่าน กระบวนการที่สำคัญคือ เรียนรู้คุณค่าของตัวตน กฎเกณฑ์และระเบียบแบบแผนของสังคม การสืบทอด การถ่ายทอดวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของชุมชน สังคม (Cultural transfer) ปรับตัวเข้ากับกฎเกณฑ์และ

ระเบียบแบบแผนของสังคม (Adaptation) และความรู้สึกอัตลักษณ์เป็นตัวของตัวเอง (Self) สำหรับการเรียนรู้และการถ่ายทอดการเล่นพิณของปราชญ์ชาวบ้านกุดหว้านั้นเนื่องจากการเล่นแบบพื้นเมืองและเน้นที่การเล่นในชุมชนดังนั้นกระบวนการถ่ายทอดและผู้เรียนจึงมีเด็กและเยาวชนในชุมชนที่สนใจเป็นหลัก ซึ่งแตกต่างจากศิลปินพิณที่มีชื่อเสียงดังการศึกษาของ กฤษฎา ดาวเรือง (2564) ที่ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์กระบวนการถ่ายทอดเพลงพิณตามภูมิปัญญาครูทองใส ทับถนน พบว่าลูกศิษย์ของครูทองใสทับถนน มีกลุ่มผู้เรียนได้ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีทักษะและกลุ่มที่ไม่มีทักษะ โดยนำเสนอเป็นประเด็นสำคัญจำนวน 2 ประเด็นคือ ด้านความต้องการ และด้านการนำไปใช้

2. พินสร้างสรรค์จากวัสดุเหลือใช้ลดต้นทุนเพื่อการเข้าถึงของเด็กและเยาวชนในชุมชน

การประเมินพินสร้างสรรค์จากวัสดุเหลือใช้ทั้ง 5 ตัว โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการทำพิณ จำนวน 3 คน โดยเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ท ผลการศึกษาในด้านกายภาพของพิณ สรุปผลการวิจัยได้ว่าในด้านกายภาพ พินสร้างสรรค์จากวัสดุเหลือใช้ พบผลคะแนนที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ พินสร้างสรรค์จากวัสดุเหลือใช้ตัวที่ 3 พินสร้างสรรค์จากวัสดุเหลือใช้ตัวที่ 2 พินสร้างสรรค์จากวัสดุเหลือใช้ตัวที่ 4 พินสร้างสรรค์จากวัสดุเหลือใช้ตัวที่ 1 และพินสร้างสรรค์จากวัสดุเหลือใช้ตัวที่ 5 โดยมีค่าเฉลี่ยรวมของการสร้างสรรค์พินจากวัสดุเหลือใช้ทั้ง 5 ตัว

ค่าเฉลี่ย 4.123 และค่า SD 0.464 แสดงว่าการสร้างสรรค์พินจากวัสดุเหลือใช้มีค่าประเมินอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ วิชญ์ บุญรอด (2564) ที่ศึกษาเรื่องเครื่องดนตรีสำหรับผู้สูงอายุตามรอยพ่อ (ในหลวงรัชกาลที่ 9) : กรณีครูพัฒนา สุขเกษม พบว่าครูพัฒนา สุขเกษมสร้างเครื่องดนตรีสำหรับผู้สูงอายุจากวัสดุที่เหลือใช้จากครัวเรือนและวัสดุจากธรรมชาติ วิธีการสร้างใช้วัสดุอุปกรณ์ที่หาได้ทั่วไปในชีวิตประจำวัน รวมทั้งหาได้ง่ายไม่ยุ่งยากทำได้ด้วยตัวเองและใช้เวลาในการผลิตไม่นาน ในส่วนของลายนพินที่มีระบบเสียงของพิณที่สอดคล้องกับพิณที่สร้างสรรค์ขึ้นจากวัสดุเหลือใช้แล้ว ลายดังกล่าวยังเป็นลายพินที่นักดนตรีพินนิยมเล่นอาทิ งานศึกษาของ ประดิษฐ์ วิลาศ (2564) ที่ศึกษาเรื่องการสร้างสร้อยลายนพินจากศิลปินต้นแบบพื้นบ้านอีสาน พบว่านายทรงศักดิ์ ประทุมสินธุ์ การบรรเลงพินลายนพินโบราณ มีเทคนิคการบรรเลงพินขั้นพื้นฐานประกอบด้วย การจับไม้ดีด การจับคอพินคล้ายการจับกีตาร์ ลีลาท่าทางการบรรเลงจะนั่งบรรเลง และเทคนิคการบรรเลงพินลายนพินโบราณคือ การทำเสียงเสพหรือเสียงประสาน การเปลี่ยนบันไดเสียง การติดแบบลิ้น ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 แบบคือ การติดแบบลิ้นไหลขาขึ้น และการติดแบบลิ้นไหลขาลง และนายบุญมา เขาวง นิยมการบรรเลงพินลายนพินประยุกต์

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

แผนแม่บทการพัฒนากลุ่มชาติพันธุ์ใน

ประเทศไทย (พ.ศ.2558-2560). ค้นข้อมูล

วันที่ 17 สิงหาคม 2563, จาก

<https://hhdc.anamai.moph.go.th/th/master-plan-for-ethnic-development-in-thailand>.

กฤษฎา ดาวเรือง. (2564). การวิเคราะห์กระบวนการ

ถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านตามภูมิปัญญาครูทองใส

ทับถนน. **มนุษยศาสตร์สาร**. 22(1), 65-85.

เคนสิงห์ ร่องไชย. (2542). ประวัติไทบ้านกุดหว้า

(บ้านกุดหว้า). เอกสารอัดสำเนา.

เจนชัย สดใสย์. (2557). ผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้านจาก

วิธีและแนวความคิดงานหัตถกรรมมาลัยไม้ไผ่

ตำบลกุดหว้า จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์

ปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ

ออกแบบผลิตภัณฑ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ณัฐณรงค์ สีสัน. (2560). **พวงมาลัยแห่งศรัทธากับ**

การพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษา พวงมาลัยไม้

ไผ่ของชุมชนผู้ไทยกุดหว้า ตำบลกุดหว้า

อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์.

วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาชนบทศึกษาและการพัฒนา

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นารี ศรีกำพล. วันที่ 2 มกราคม 2564. สัมภาษณ์.

ทิพย์ธิดา ชุมชิตและบุรินทร์ เปล่งดีสกุล. (2560).

ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงความเชื่อใน

พิธีกรรมการเหยาเลี้ยงผีของชาวผู้ไทย ตำบล

กุดหว้า อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์.

วารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ขอนแก่น. 9(2), 124-148.

ประดิษฐ์ วิลาศ. (2564). การสร้างสรรค์ลายพินจาก

ศิลปินต้นแบบพื้นบ้านอีสาน. **วารสาร**

ศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

13(1), 242-262.

ปิยาภรณ์ แสนศิลาและคณะ. (2562). พิธีกรรมเหยา

ของหมอเหยาในหมู่บ้านกุดหว้าตำบลกุดหว้า

อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ พิธีเหยา

ในหมู่บ้านกุดหว้า. **วารสารมนุษยศาสตร์และ**

สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

38(4), 56-64.

พิทยวัฒน์ พันธศรี ปริยดี นามสง่า และวุฒิสิริ จีระ

กมล. (2563). อัตลักษณ์ด้านดนตรีและ

ศิลปะการแสดงชาวผู้ไทย อำเภอกุฉินารายณ์

จังหวัดกาฬสินธุ์. **วารสารวิชาการ คณะ**

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. 7(1), 139-

152.

เพชรณิยา ชุมชิต. (2555). การออกแบบลายผ้า

จากมาลัยไม้ไผ่ สัญลักษณ์ประเพณีบุญข้าว

ประดับดิน บ้านกุดหว้า ตำบลกุดหว้า

อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์.

วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหา

บัณฑิต สาขาวิชาวิจัยศิลปะและวัฒนธรรม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

พงษ์สวัสดิ์ สุพร. วันที่ 2 มกราคม 2564. สัมภาษณ์.

รัชนิกร ไวก้า. (2562). ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการ

อนุรักษ์ประเพณีการเหยาของชาวผู้ไทย.

วารสารศิลปการจัดการ มหาวิทยาลัยราช

ภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.

3(1), 53-67.

- วิษณุ บุญรอด. (2564). เครื่องดนตรีสำหรับผู้สูงอายุ ตามรอยพ่อ(ในหลวงรัชกาลที่ 9) : กรณีครู พัฒนา สุขเกษม. JOURNAL OF FINE AND APPLIED ARTS, CHULALONGKORN UNIVERSITY. 8(1), 43-59.
- สุเทพ ไชยจันทร์. (2556). **ความเป็นมาคนอีสาน ผู้ไท ลูกแกน**. กรุงเทพฯ : ตาตา ปับลิเคชั่น.
- สมิทร ปิติพัฒน์ และเสมอชัย พูลสุวรรณ. (2542). **คนไทและเครือญาติ ในมณฑลไผ่หล้า และกัญโจว ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน**. กรุงเทพฯ : สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อารียา ป้องศิริ. (2563). ปัจจัยที่มีส่วนร่วมในการเสริมพลังการจัดทำแผนชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตำบลกุดหว้า อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์. **วารสารการบริหารปกครอง**. 9(2), 303-324.
- Vagias,W.M., (Ed.). (2006). "Likert-typescale response anchors. Clemson International Institute for Tourism & Research Development. Department of Parks. Recreation and Tourism Management : Clemson University". Retrieved November 23 2021, from <http://www.clemson.edu/centers-institutes/tourism/documents/sample-scales.pdf>.